

Προοπτικές και προκλήσεις στην μετά πανδημία εποχή

Δρ. Ανδρέας Χαραλάμπους
Οικονομολόγος
Εκδήλωση ΕΚΟΜ με τίτλο
«Ετήσια Οικονομική Συζήτηση – Ανασκόπηση των
Προοπτικών»
3 Φεβρουαρίου 2022

Βασικά Μηνύματα

- Πορεία και προοπτικές εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται από αβεβαιότητα
- Επιπτώσεις του 2-3-4 κύματος λιγότερο επώδυνες στην ΠΟ/ ΕΕ / Κύπρο – μερική ανάκαμψη το 2021
- Οι προοπτικές επηρεάζονται από (ι) συνέχιση της πανδημίας (ιι) διαμόρφωση ενός πιο δύσκολου εξωτερικού περιβάλλοντος (ιιι) χρόνιες διαρθρωτικές αδυναμίες
- Αξιοποίηση του ΤΑΑ αποτελεί κλειδί για την χρηματοδότηση επενδύσεων σε τομείς αιχμής και προώθηση μεταρρυθμίσεων

Κυριότερες εξελίξεις το 2021

- Μερική ανάκαμψη, λόγω χαμηλής βάσης το 2020
- Συμφωνημένη στα πλαίσια της ΕΕ πολιτική για γενναιόδωρη δημοσιονομική στήριξη και «χαλαρή» νομισματική πολιτική βοήθησε ουσιαστικά – μείωση των επιπτώσεων σε απασχόληση και εισοδήματα
- Ο δημόσιος τομέας από την οπτική της ζήτησης και οι κατασκευές και ο τομέας των υπηρεσιών (εκτός τουρισμού) βασικοί μοχλοί

Παράγοντες που επηρεάζουν τις προοπτικές

Τομέας της υγείας

- Αβεβαιότητα λόγω της επικράτησης της OMICRON – εμφάνιση νέων παραλλαγών δεν μπορεί να αποκλειστεί – οικονομίες φαίνεται να έχουν προσαρμοστεί σε κάποιο βαθμό σε ότι αφορά την αντιμετώπιση των αρνητικών συνεπειών – όμως τομείς που στηρίζονται σε στενές επαφές (τουρισμός κλπ) πιθανότατα να εξακολουθήσουν να επηρεάζονται

Τουρισμός

- Πλείστοι αναλυτές προβλέπουν δύσκολο έτος – προτίμηση προς μικρής διάρκειας διακοπές σε κοντινούς προορισμούς – μακροχρόνιες επιπτώσεις στις τιμές αεροπορικών εισιτηρίων

Παράγοντες που επηρεάζουν τις προοπτικές (2)

Διαθέσιμο εισόδημα – συνθήκες χρηματοδότησης

- Μακροχρόνιες επιπτώσεις σε κέρδη και εισοδήματα παρά τη γενναιόδωρη δημοσιονομική στήριξη – αναμένεται να επηρεάζουν μετά από τη μεταβατική περίοδο που διαβιούμε – αναβαλλόμενη κατανάλωση (pend up demand)
- Δεδομένων του ιστορικά πολύ υψηλού δημόσιου χρέους και δημοσιονομικών ελλειμμάτων περιθώρια δημοσιονομικής στήριξης από εγχώριες πηγές περιορισμένα - ΤΑΑ (εάν αξιοποιηθεί) μπορεί να αποτελέσει σημαντική πηγή ανάπτυξης
- Επιτόκια αναμένεται να αυξηθούν σε ονομαστικούς όρους και οι συνθήκες χρηματοδότησης να καταστούν πιο περιοριστικές – παρόλα αυτά τα επιτόκια σε πραγματικούς όρους αναμένεται να παραμείνουν σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα, αντανakλώντας συνθήκες άνετης ρευστότητας

Παράγοντες που επηρεάζουν τις προοπτικές (3)

Εξωτερικό περιβάλλον

- Αρνητικές τάσεις – επιβράδυνση της ανάκαμψης – επιπτώσεις της πανδημίας στην αγορά εργασίας - πιο περιοριστική δημοσιονομική πολιτική – αύξηση ονομαστικών επιτοκίων – υψηλός πληθωρισμός – επιδείνωση όρων εμπορίου λόγω μεταβατικής περιόδου στην αγορά ενέργειας
- Γεωπολιτικές διενέξεις (Ουκρανία κλπ)

Διαρθρωτικά δεδομένα

- Μακροχρόνιες επιπτώσεις της πανδημίας
- Χαμηλή παραγωγικότητα
- Χαμηλή ποιότητα επενδύσεων
- Υστέρηση σε νευραλγικούς τομείς (τεχνολογία, ΑΠΕ κλπ)

Συμπεράσματα

- 2022 προμηνύεται δύσκολος χρόνος
- Λιγότερη δημοσιονομική και νομισματική στήριξη – πιο δύσκολο εξωτερικό περιβάλλον – διαρθρωτικές αδυναμίες
- ΤΑΑ βασική πηγή ανάπτυξης εάν αξιοποιηθεί
- Όμως ΚΟ κατά κανόνα παρουσιάζει καλύτερη εικόνα από προβλέψεις